DIANA ACHIM SABIN CHINTOAN CAMELIA CIRCA-CHIRILĂ
JANINA FLUERAȘ ANDREIA MAXIM OANA OLARIU

INTRODUCERE ÎN ESTETICĂ
- auxiliar didactic și soft educațional -

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICOARĂ” ARAD

Editura „Școala Vremii”
ARAD, 2025
ISBN 978-630-6573-73-8

Acest auxiliar didactic a apărut cu avizul Inspectoratului Școlar Județean Arad
Referent științific: lector univ. dr. Adela Redeș

CUPRINS

1. SPECIFICUL COMUNICĂRII ARTISTICE. EVALUARE ALTERNATIVĂ. PROIECT CU TEMA *IUBIREA ÎN ARTĂ*
2. CE ESTE ESTETICA? PRIVIREA VIZIONARĂ ȘI ESTETICA URÂTULUI
3. CATEGORIILE ESTETICE
4. GUSTUL ESTETIC
BIBLIOGRAFIE ȘI WEBOGRAFIE

1. SPECIFICUL COMUNICĂRII ARTISTICE

- Situaţia de comunicare
- Galeria de artă
  - Pictură
  - Sculptură
  - Arhitectură
  - Grafică
  - Fotografie artistică
  - Literatură
  - Caligramă
- Comunicarea artistică
- Tipologia actelor de comunicare artistică

Situaţia de comunicare

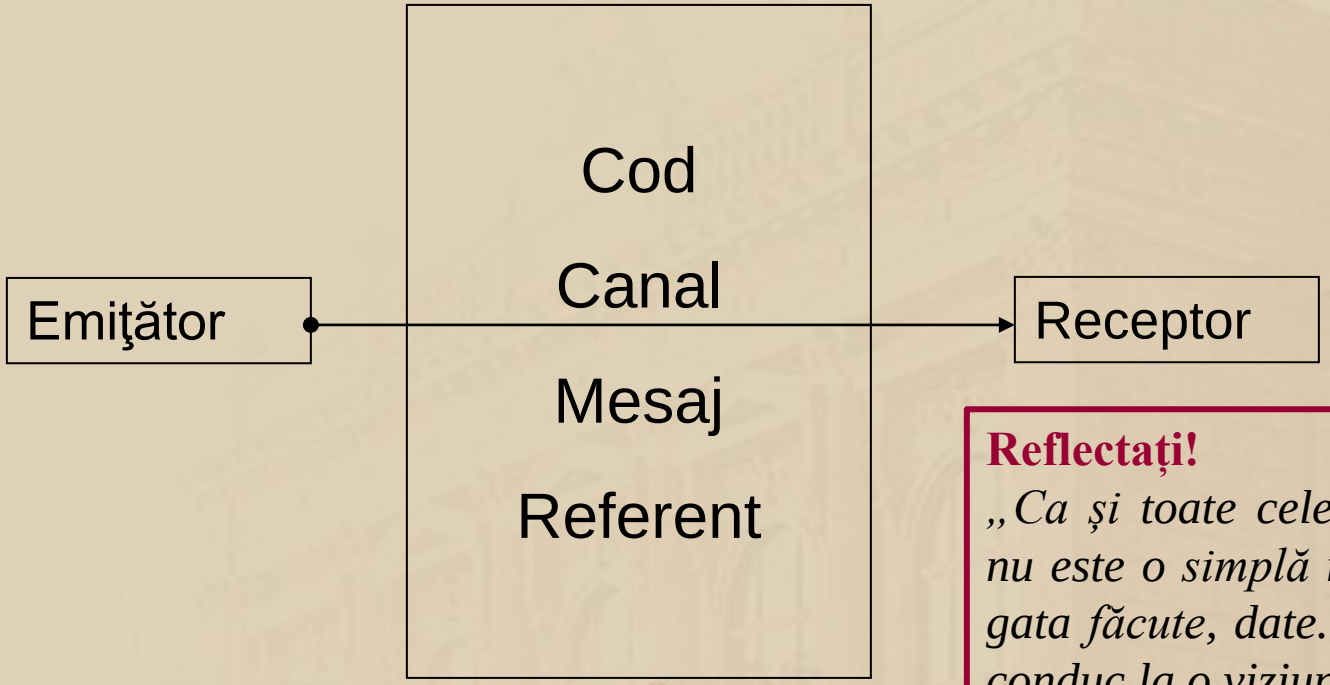

Reflectați!

„Ca și toate celelalte forme simbolice, arta nu este o simplă reproducere a unei realități gata făcute, date. Ea este una din căile care conduc la o viziune obiectivă a lucrurilor și a vieții omenești. Ea nu este imitare, ci o descoperire a realității.” (Ernst Cassirer)

Galeria de artă. Pictura.

Declaraţie

Remus Alexe

Veselia şi tristeţea

Portret

Familie

Lume

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Galeria de artă. Pictura

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Autoportret - Van Gogh

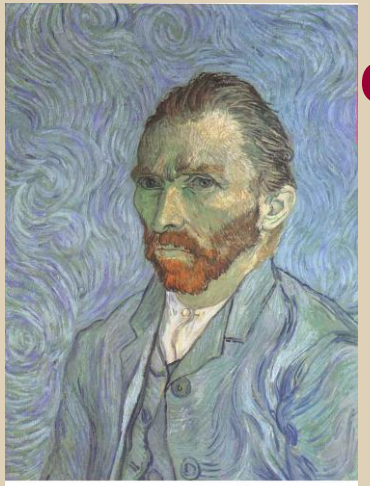

Omagiu lui Chopin - Ion Lucian Murnu

Ana Iliut

Peisaj

Peisaj

Portret

Galeria de artă. Pictura

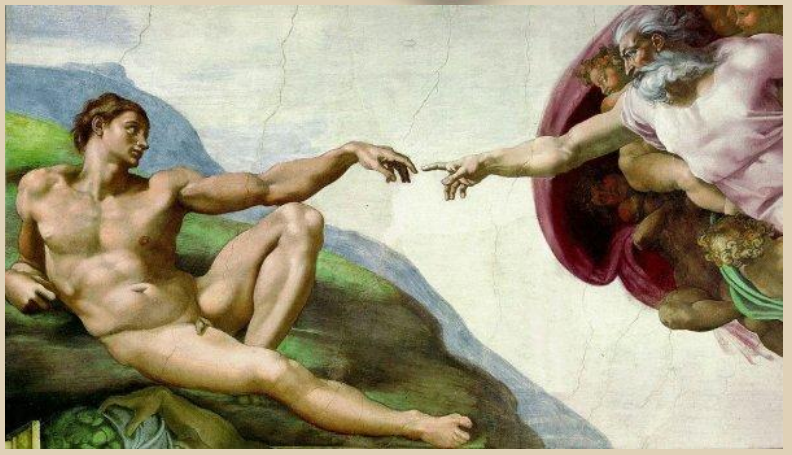

Crearea lui Adam
- Michelangello

Robert May

Spirală

Micul monstru (electric)

(Ne)Albastru

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Galeria de artă. Sculptura

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Sărutul
- Rodin

Gigantul

- Paciurea

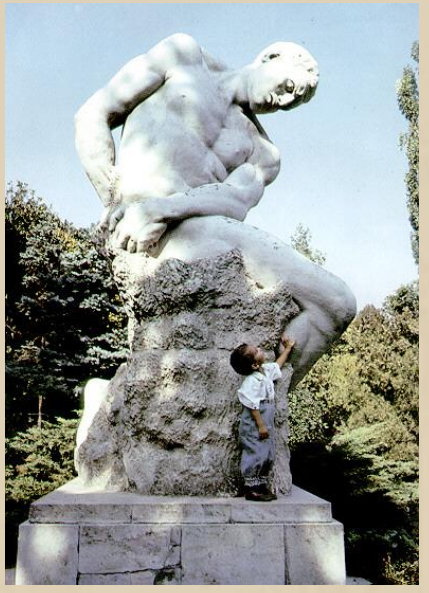

Maternitate
- Gh. Anghel

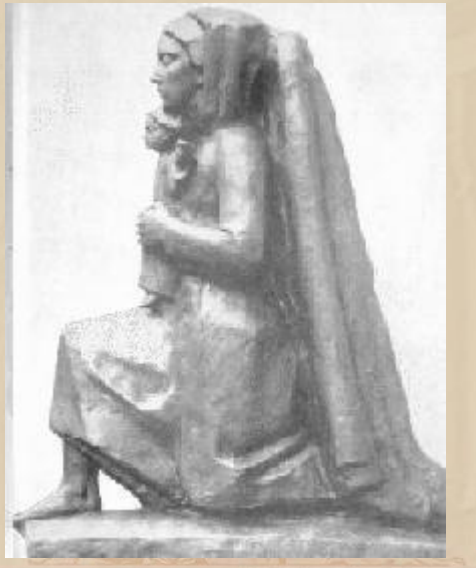

Cuminţenia pământului

Brâncuși

Sărutul

Galeria de artă. Sculptura

Iubire - Vasile Aciobanitei

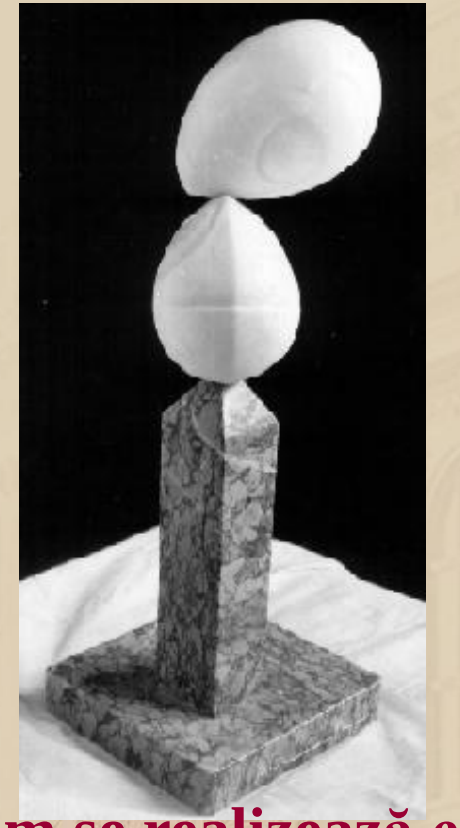

Michelangelo: Pieta, 1497-1500, marble

Maternitate - Sculptura nigeriana

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Galeria de artă. Sculptura

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Sculptura in plastic

Sculptura geometrică

George Hart

Tangoul adâncului mării

Sculptura în sticlă

Galeria de artă. Arhitectura

Arhitectura Greciei Antice

Catedrala Notre-Dame

Saint Andre Fort - Turnurile gemene

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Galeria de artă. Arhitectura

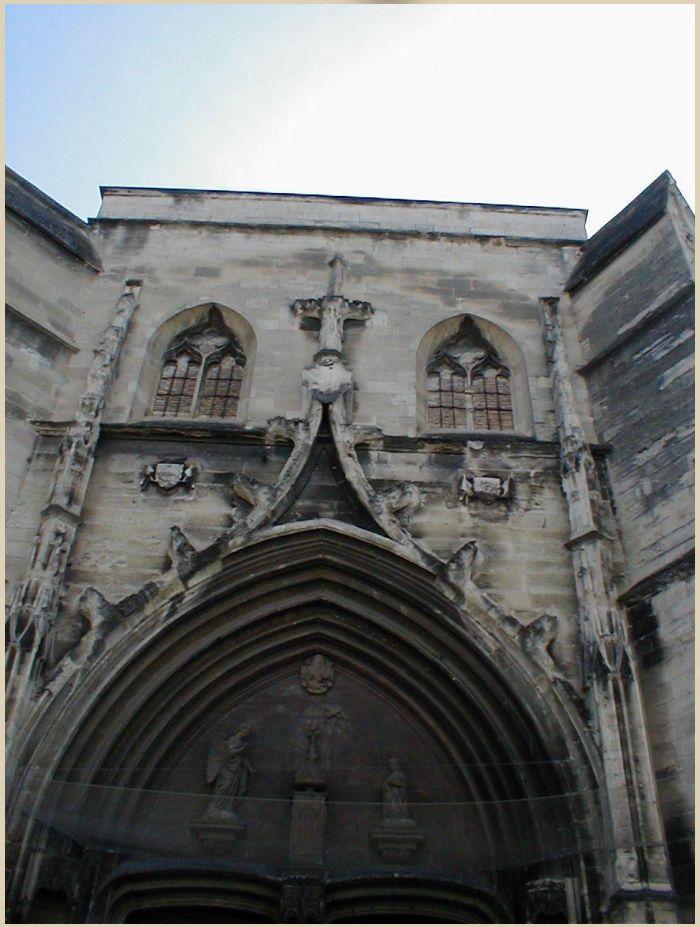

Catedrala Saint Agricol

Palatul Tauridata Vrichesky Petersburg

Palatul de iarnă - Petersburg

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Galeria de artă. Grafica

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Acuza

Cosimo Mannu

Masa austeră

Fantezie

Galeria de artă. Grafica

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Caii

Cătălin Popa

Iubiţi

Compoziţii

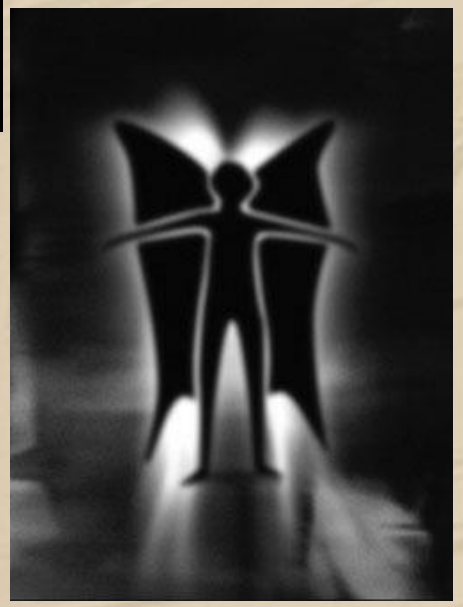

Omul fluture

Galeria de artă. Fotografie artistică

Ou - Florin Mihai

Ferestre

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Galeria de artă. Fotografie artistică

Natura

Ivan Coccarelli

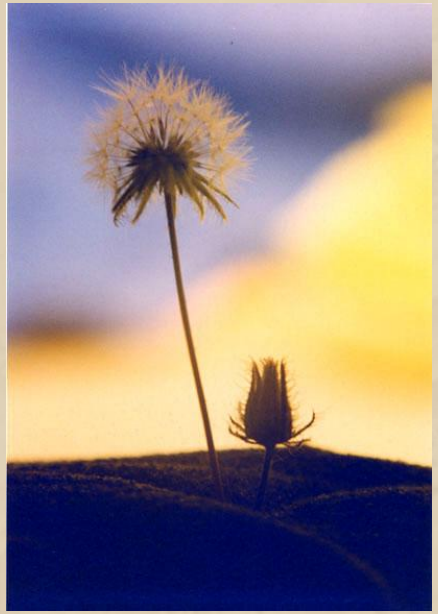

Poezie

Serie

Olărit - Ludwig Pesch

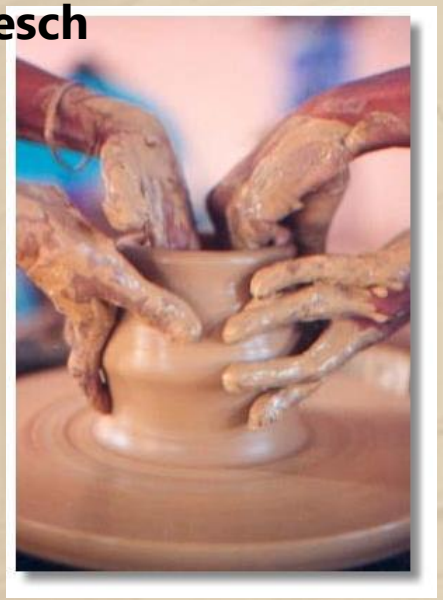

Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Galeria de artă. Literatură. Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

CLVI

Iubirea mea e trează ca un priveghi de arme,
Un lung ajun de luptă eroic încordat;
Nimic nu lâncezeşte în mine, cum nu doarme
Ţintitul arc, în sine vibrând, dar nemişcat.
Aştept ceva, de-un farmec mai sus ca o izbândă,
Nu bruta-ncoronare a sângelui aprins;
Dincolo de plăcere pândesc altă dobândă,
Slăvita-mpreunare de genii, fără-nvins...
Râvnesc neînfăptuitul vis al desăvârşirii;
Ca-nalta-ţi frumuseţe să nu fie-o nălucă,
Cu clipa-n zbor venită cu alta să se ducă –
Voi sparge-ntârziatul decret de lut al firii:
Ca ea să dăinuiască de-a pururi roditoare,
Îi altoiesc, din mine, puterea gânditoare.

(Vasile Voiculescu, *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare*)

Melancolie

de Tudor Arghezi

Am luat ceasul de-ntâlnire
Când se turbură-n fund lacul
Şi-n perdeaua lui subţire
Îşi petrece steaua acul.

Câtă vreme n-a venit
M-am uitat cu dor în zare.
Orele şi-au împletit
Firul lor cu firul mare.

Şi acum c-o văd venind
Pe poteca solitară,
De departe, simt un jind
Şi-aş voi să mi se pară.

Scară la cer

de Marin Sorescu

Un fir de păianjen
Atârnă de tavan,
Exact deasupra patului meu.

În fiecare zi observ
Cum se lasă tot mai jos.

Mi se trimite şi
Scară la cer – zic,
Mi se aruncă de sus!

Deşi am slăbit îngrozitor de mult,
Sunt doar fantoma celui ce am fost,
Mă gândesc că trupul meu
Este totuşi prea greu
Pentru scara asta delicată.
Suflete, ia-o tu înainte,
Pâş! Pâş!

Galeria de artă. Literatură. Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Templul de aur arunca o umbră minunată pe suprafaţa lacului, unde pluteau lintiţe şi frunze de lotus. Umbra era mai frumoasă decât însăşi clădirea. Asfinţitul reflecta undele lacului ici – colo, pe cornişele celor trei nivele ale Templului. În comparaţie cu lumina înconjurătoare, reflectarea aceasta era prea orbitoare şi limpede; Templul de aur îmi dădea impresia că se încovoaie mândru, îndărăt. (...) Oare frumuseţea poate fi atât de lipsită de frumuseţe?

(Yukio Mishima, ***Templul de aur***)

FARFURIDI *(emoţionat şi asudând):* Atunci, iată ce zic eu (...) Dacă Europa... să fie cu ochii aţintiţi asupra noastră, dacă mă pot pronunţa astfel, care lovesc soţietatea, adică fiindcă din cauza zguduiturilor... şi... idei subversive... *(asudă şi se răsteşte din ce în ce)* şi mă-nţelegi, mai în sfârşit, pentru care în orice ocaziuni solemne a dat probe de tact... vreau să zic într-o privinţă, poporul, naţiunea, România... *(cu tărie)* ţara în sfârşit... cu bunsimţ, pentru ca Europa cu un moment mai nainte să vie şi să recunoască, de la care putem zice depande... *(se încurcă şi mai tare)* (...) pentru ca să dăm exemplul chiar surorilor noastre de ginte latină însă! *(Foarte asudat, se şterge, bea, iar se şterge şi suflă din greu)*

(I.L. Caragiale, ***O scrisoare pierdută***)

Galeria de artă. Caligramă.
Cum se realizează codificarea artistică a mesajului?

Reflectați!
„Faptul că frumusețea nu este o proprietate directă a lucrurilor, că ea implică în mod necesar o relație cu spiritul uman este o chestiune care pare să fie admisă de către aproape toate teoriile estetice.”. (Ernst Cassirer)

Raffai Antal cl. a X-a E

COMUNICAREA ARTISTICĂ

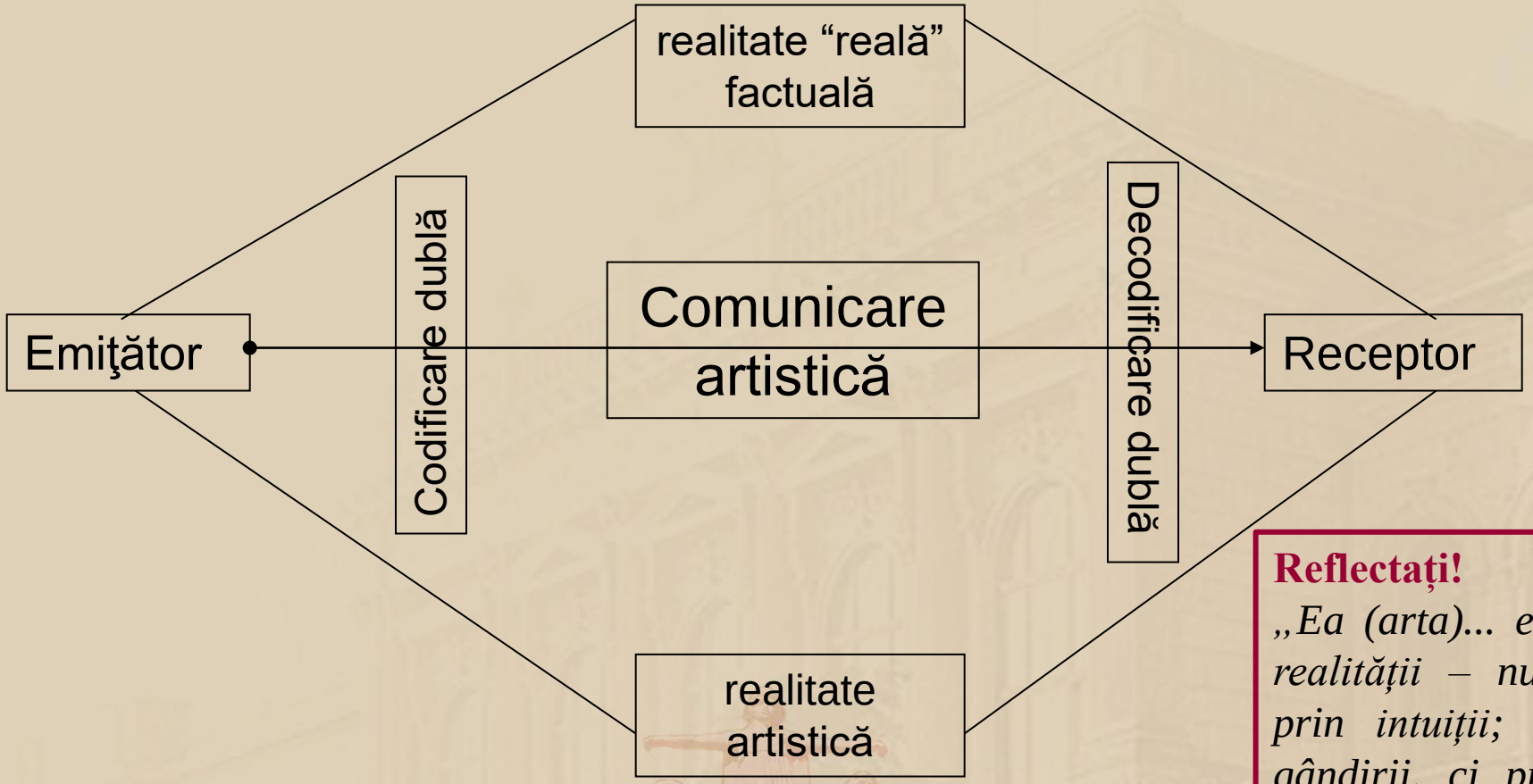

Reflectați!

„Ea (arta)... este o interpretare a realității – nu prin concepte, ci prin intuiții; nu prin mijlocirea gândirii, ci prin cea a formelor sensibile.” (Ernst Cassirer)

TIPOLOGIA ACTELOR DE COMUNICARE ARTISTICĂ

1. DUPĂ MODUL DE COMUNICARE

VERBALE

- orale:
  - folcorul poetic
- scripturale:
  - literatura

Teatrul
Cinematografia

NONVERBALE

- muzica
- coregrafia
- pictura
- sculptura
- arhitectura
- pantomima

2. DUPĂ MODUL DE RECEPTARE

a) vizuală

- în simultaneitate:
  - pictura
  - sculptura
  - arhitectura
- în succesiune:
  - literatura
  - coregrafia

b) auditivă

- în succesiune:
  - folcorul poetic
  - muzica

c) audio-vizuală

- în succesiune:
  - teatrul
  - cinematografia
- sincronizarea imaginilor:
  - vizuale
  - auditive

în simultaneitate, dar şi în succesiune

caligrama - vizual

- simultaneitate – componenta plastică
- succesiune – componenta poetică

3. DUPĂ TIPUL DE IMAGINE VIZUALĂ

STATICĂ

- pictura
- sculptură

DINAMICĂ

- teatrul
- coregrafie

Evaluare alternativă. Proiect cu tema *IUBIREA ÎN ARTĂ*

clasa a IX-a
IUBIREA ÎN ARTĂ
Grupe:

- Iubirea în pictură
- Iubirea în sculptură
- Iubirea în arhitectură
- Iubirea în dans
- Iubirea în muzică
- Iubirea în teatru
- Iubirea în cinematografie

Sarcina pe echipă: Realizați un portofoliu pe tema ***Iubirea în (artă)***. Portofoliul va fi prezentat oral, în fața clasei, în 30-40 de minute. Această activitate va fi evaluată în funcție de criteriile din grila anexată.

Evaluare alternativă. Proiect cu tema *IUBIREA ÎN ARTĂ*

Pași în îndeplinirea sarcinilor:

1. Întocmirea unui plan, împărțirea sarcinilor între membrii echipei;
2. Documentarea (biblioteca personală, biblioteca școlii, Biblioteca Județeană, biblioteci virtuale);
3. Selectarea materialului teoretic și a exemplelor;
4. Analiza exemplelor selectate;
5. Redactarea materialului scris;
6. Construirea portofoliului ca obiect/ ca produs;
7. Pregătirea prezentării orale;
8. Prezentarea propriu-zisă.

Evaluare alternativă. Proiect cu tema *IUBIREA ÎN ARTĂ*

Conținutul portofoliului (produsul muncii în echipă):

1. Portofoliul este un dosar de plastic cu folii și foi de hârtie A4;
2. Pagina de titlu cuprinde: școala, clasa, numele elevilor din echipă, profesor(i) coordonator(i), titlul portofoliului ***Iubirea în (artă)***, anul.
3. Prezentare generală a artei respective: definire, o clasificare, modalități de comunicare (cod, canal), scurtă istorie (maximum 3pagini A4);
4. Exemple analizate: cel puțin trei exemple de obiecte estetice care au ca temă iubirea. Cele trei exemple trebuie să îndeplinească următoarele condiții:
   a. să fie consacrate (cu valoare recunoscută);
   b. să fie din epoci/ curente diferite (de exemplu: clasicism, romantism, realism, modernism, postmodernism etc.);
   c. să reprezinte cel puțin două tipuri de iubire (agape, eros, filia, platonică, narcisică etc).

5. Concluzii:

a. Concluzie comună, a membrilor echipei, la finalizarea materialului pe tema ***Iubirea în (artă)*** (maximum 1pagină A4);

b. Fiecare membru al echipei răspunde la întrebările: Ce am învățat?, Cum am lucrat ca echipă?, Cu ce am contribuit eu, concret?

6. Bibliografie sub forma:

1. Auerbach, Erich, *Mimesis. Reprezentarea realităţii în literatura occidentală*, în românește de I. Negoițescu, prefață de Romul Munteanu, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1967.
2. ***, *Istoria frumuseții*, ediție îngrijită de Umberto Eco, traducere din limba italiană de Oana Șălișteanu, Editura Rao, București, 2012.
3. https://ro.wikipedia.org/wiki/Art%C4%83, accesat la data de 13.04.2016, ora 11.30.

Evaluare alternativă. Proiect cu tema *IUBIREA ÎN ARTĂ*

GRILĂ DE EVALUARE A PROIECTULUI LITERATURA ȘI CELELALTE ARTE

Criterii de evaluare	Repere	Grupa I	Grupa II	Grupa III	Grupa IV	Grupa V	Grupa VI	Grupa VII
Organizarea discursului scris	Introducere							
	Cuprins							
	Încheiere							
Relația logică idee – argument – exemplu								
Adecvarea la temă								
Conținut	Corectitudinea informațiilor							
	Relevanța informațiilor							
	Cantitatea informațiilor							
	Calitatea informațiilor							
	Numărul exemplelor							
	Relevanța exemplelor							

Evaluare alternativă. Proiect cu tema *IUBIREA ÎN ARTĂ*

GRILĂ DE EVALUARE A PROIECTULUI LITERATURA ȘI CELELALTE ARTE

Criterii de evaluare	Repere	Grupa I	Grupa II	Grupa III	Grupa IV	Grupa V	Grupa VI	Grupa VII
Elemente verbale:	proprietatea termenilor							
	claritatea discursului global							
	coerența exprimării							
Elemente nonverbale:	gesturi, mimică, atitudine corporală adecvate							
Elemente paraverbale:	pauze logice, accent, ton, ritmul vorbirii adecvate							
Focalizarea asupra receptorului – strategii	Strategii oratorice (întrebări retorice, exclamații retorice)							
	Implicarea receptorului (prezentare interactivă, sarcini, stimularea atenției, menținerea atenției, stoparea intervențiilor neavenite)							
	Adaptarea la reacțiile receptorului							

Evaluare alternativă. Proiect cu tema *IUBIREA ÎN ARTĂ*

GRILĂ DE EVALUARE A PROIECTULUI LITERATURA ȘI CELELALTE ARTE

Criterii de evaluare	Repere	Grupa I	Grupa II	Grupa III	Grupa IV	Grupa V	Grupa VI	Grupa VII
Organizarea prezentării orale:	Toți membrii echipei participă la prezentare							
	Membrii echipei cunosc momentele prezentării, intervin la momentul stabilit							
Evaluarea muncii în echipă - portofoliu și prezentare	S-au formulat concluzii asupra muncii în echipă (în portofoliu, la prezentare)							
	Toți membrii echipei au participat la realizarea portofoliului în mod egal.							
	Toți membrii echipei participă la prezentarea orală în mod egal.							
	Eventualele disfuncționalități ale echipei sunt remediate prin intervenția liderului de grup/ a altui membru al echipei.							

2. CE ESTE ESTETICA?

Priviți imaginile de mai jos și răspundeți cerințelor:

Ceramică de Horezu – cultură minoră	***Brâncuși, Ansamblul monumental de la Târgu Jiu – cultură majoră***
1.Precizați în ce tip de frumos se încadrează cele două ansambluri de obiecte. Argumentați.	
2.Argumentați de ce aceste obiecte sunt estetice și nu uzuale.	
3.Redactați câte o secvență descriptivă pentru fiecare set de obiecte.	
4.Prezentați semnificația acestor obiecte.	

ESTETICA este un subdomeniu al filosofiei având drept scop studierea și legitimarea specificității valorilor artistice și raportarea acestora la celelalte valori (sociale, istorice, morale). Este **știința frumosului artistic**, știință a spiritului, strâns legată de metafizică. (frumosul artistic aparține valorilor culturii).

Termenul a fost creat de **Alexander Baumgarten** – *Meditații filosofice asupra creației artistice* (1735), *Aesthetica- două părți* (1750, 1758).

Disputa minte- inimă este redată prin termenii:

Noeta = fapte ale inteligenței

Aisthesa= fapte ale sensibilității)

Pentru circumscrierea problematicii pe care o deschide estetica este necesară diferențierea **arte frumoase/ frumosul natural**.

Ce este **frumosul/ frumusețea**?

- o calitate a obiectelor;
- expresia unei preferințe;
- principiu cosmologic sau metafizic al ordinii și al relației- „Dumnezeu se află în Raiul său și totul în lume este așa cum trebuie.”

Arta este o relație, ea transmite sentimente

În perioada antică nu exista o diferențiere între artizani și artiști, cu excepția poeziei, care avea o funcție specială, de glas al zeilor. Estetica medievală promova pietatea și claritatea. Până în secolul XVIII filosofii nu au folosit cuvântul ***estetică,*** ulterior termenul a descris întregul domeniu al emoțiilor, privit în opoziție cu rațiunea, în încercarea de a- i găsi un loc emoției în lumea rațională și empirică a filosofiei. ***Estetic*** desemna nu doar anumite emoții, ci și relațiile cu arta. Noua concepție despre om s-a conturat în Renaștere, iar conceptele moderne despre **artele frumoase-** muzica, pictura, poezia, dansul, au început să se distingă de meșteșuguri, de artele decorative și de cele practice.

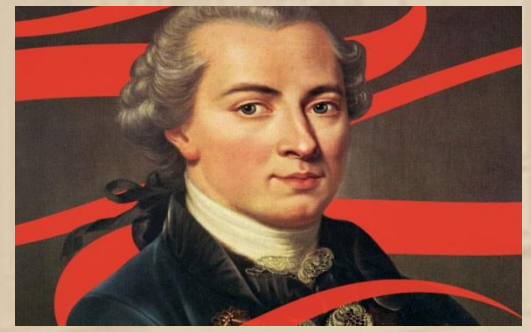

Spre finele secolului XVII se inaugurează o nouă estetică, tot pe bază de metafizică. **Immanuel Kant** (1724- 1804), în *Analitica Frumosului, Critica judecății estetice,* definește **estetica** drept **studiu al „judecății gustului”,** opera de artă având valoare nu prin conținutul intelectual sau moral, ci prin plăcerea sensibilă pe care o oferă. Contestând viziunea lui Baumgarten, Kant consideră că **FRUMOSUL** în sens estetic înseamnă ceea ce place în mod dezinteresat**, „ceea ce place în mod universal fără concept”,** iar **judecata estetică**, prin natura sa subiectivă, are valabilitate universală, justificând astfel preferința pentru frumosul pur.

Gonzales Coquet (1614- 1684), Five Senses

lat. aesthetica, gr. aistehetikos (adj.), gr. aisthanestai (vb.)= „**a percepe prin intermediul simțurilor”;**

gr. aisthesis (subst.)= **„simțire”**

Reflectați!

Ce relație se poate stabili între cele cinci simțuri comune și artă?

,,Lumea gândirii și a ideilor individuale este strâns legată de văz și aproape toți termenii noștri care denotă gândirea, începând cu grecescul *theoria* , se bazează pe metafore vizuale."

Northrop Frye

- Raportarea la modul general la un obiect obișnuit al lumii reale și la o creație artistică presupune utilizarea simțurilor comune. Însă receptarea autentică a artei presupune implicarea **totală** a ființei, dincolo de simțuri, cu o trăire integrală. Lumea toată rămâne între paranteze, căci arta e calea către plinătatea ființei.

Reflectați!

De ce sunt ipostaziați într- o pictură oameni înconjurați de artă frumoasă?

(Willem van Haecht , pictor flamand 1593- 1637)

PRIVIREA VIZIONARĂ

Privirea vizionară poate reface **totalitatea lumii.** Ea aparține artistului, care poate recompune lumea cu toate simțurile ei.

Reflectați!

Care credeți că e diferența dintre simțurile anatomice (vizual, auditiv, gustativ, tactil, olfactiv) și simțul artistic?

Estetica urâtului

„După ce găsisem neantul, am găsit frumusețea.” Stephane Mallarme

Poezia și arta sunt o *prelucrare a destinului epocii*, potrivit lui Charles Baudelaire, poet modern prin excelență. Literatura modernă este o oglindă fidelă a vieții, un corelativ al acutei stări ce caracteriza sfârșitul de secol XIX. Problematica liricii moderne este creștinismul în ruină, transcendența goală, moartea lăuntrică, damnarea. Descreșterea progresivă a interiorității este corelată progresului tehnicii. Acest raport este redat în artă printr-o estetică a răului și a imperfecțiunii, întreaga existență umană fiind resimțită în nesfârșită cădere. Urâtul oamenilor și al lucrurilor este concretizat în preferința pentru fragment, straniu, diform. Întreaga existență este redată prin categorii negative: obscuritatea, spaima, pustiul, abisul, frigul, haosul, tăcerea, sufletul bolnav. Definirea ființei se află în zona grotescului, a urâtului cultivat- „Omul modern e de fapt un cadavru.” (Georg Trakl)

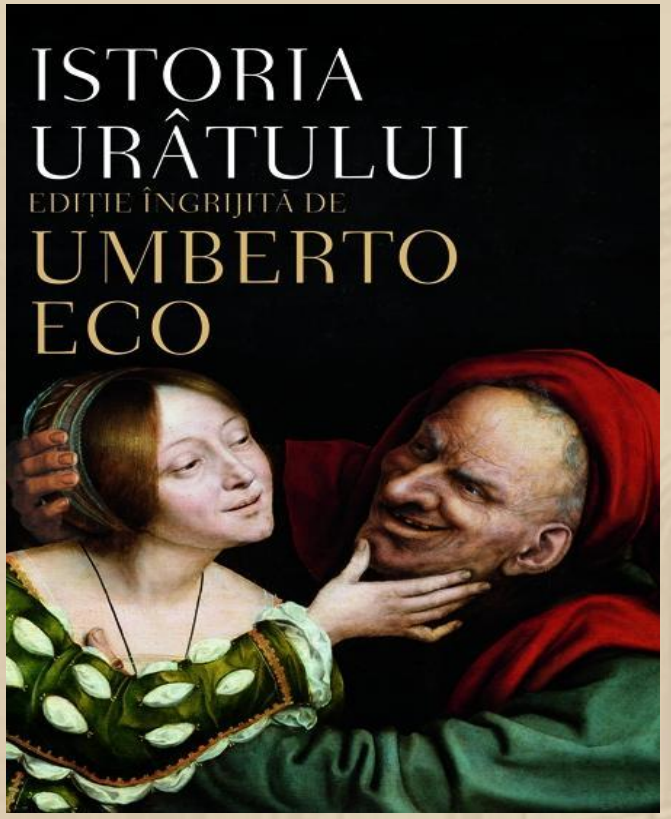

Pieter Bruegel cel Bătrân (1525- 1569), „Bruegel al Țăranilor” - **Parabola orbilor (1568)**

Reflectați!

„Ochiul artistic nu este un ochi pasiv care primește și înregistrează imaginea lucrurilor. El este un ochi constructiv și doar prin acte constructive putem descoperi frumosul din lucrurile naturale.” (Ernst Cassirer)

PARABOLA este o povestire alegorică cu un cuprins religios sau moral; exprimare alegorică, afirmație care cuprinde un anumit tâlc; vorbire învăluită, neclară. (conform dex)

Citiți fragmentul biblic al vindecării celor doi orbi din naștere.

Identificați diferența dintre simpla poveste care ilustrează una dintre „faptele” lui Iisus și specificul unei parabole. De ce Bruegel acordă secvenței biblice statutul de parabolă?

Confruntați observațiile personale pe marginea distincției povestire- parabolă cu nuanțările lui Andrei Pleșu prezente în cartea *Parabolele lui Iisus.*

Parabola este un procedeu didactic pentru Iisus, o formă de a comunica pe înțelesul tuturor. Andrei Pleșu pune problema disponibilității receptorului, a minimei deschideri necesare întemeierii dialogului, definind parabola ca tip de discurs pentru toate categoriile de public. Ca formă paradoxală de comunicare, parabola se înscrie într-un scenariu al căutării. Prin faptul că „spune” și „nu spune”, parabola biblică devine un mijloc al ancorării într-o altă realitate. Pleșu circumscrie specificul parabolelor biblice pornind de la condiția omului de „a fi aruncat”, așa cum o definește Heidegger. Adevărul prezentat ca „o poveste” deschide fiecărui ascultător o cale a căutării spirituale, așezându-l într-un interior revelator.

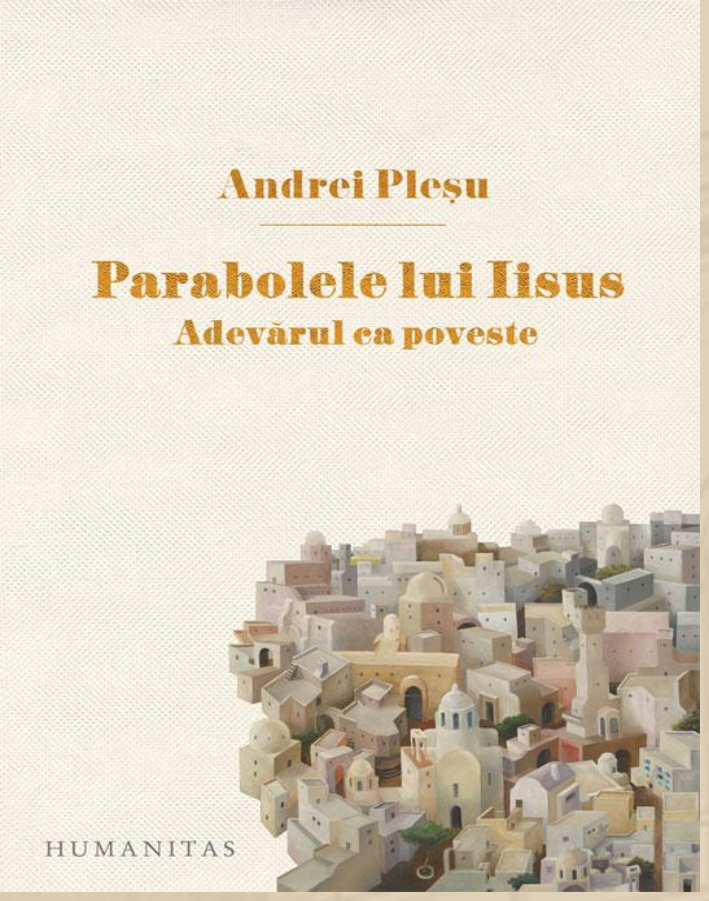

Repere în analiza picturii:

Context istoric:

Secolul XVI- reforma protestantă, umanismul empirismul, invențiile (heliocentrismul – Nicolaus Copernic, tiparul- Johannes Gutenberg), ascensiunea clasei mijlocii

1. Configurarea spațiului:

- satul din planul depărtat este un peisaj tipic flamand
- Biserica (autoritatea morală/ socială)
- copacul uscat (în unele interpretări este un simbol anticatolic)
- poteca
- râul
- distanța dintre personaje este redusă- ,,perspectiva scurtării”

2. Configurarea temporală:

- toamna- culorile sunt șterse, reci, tonuri neutre

3. Personajele:

- șase orbi desfigurați care seamănă între ei, toți au o privire pierdută, orientarea bazându-se pe celelalte simțuri (în pilda biblică sunt doi orbi);
- primul orb este căzut, iar ceilalți sunt conduși, ținându-se de bețe;
- sunt bine îmbrăcați, prin urmare nu sunt cerșetori;
- primul orb poartă o gurdă, instrument muzical (ar putea fi un fals menstrel, care nu îi aduce laude lui Dumnezeu)
- un păstor în fundal.

Sensul oferit de Bruegel orbirii este diferit de cel antic, pe fundalul protestantismului, al victimizării orbilor, uneori arși pe rug.

Stilul picturilor lui Pieter Bruegel:

- linia oblică creată de corpuri
- compoziția în diagonală
- tonul auster
- dezolarea, singurătatea, neputința
- indiferența socială
- realismul picturii a permis medicilor să identifice boala fiecărui personaj: leucom corneean, atrofie a nervului optic, fotofobie, penfigoid bulos. Ochii personajului căzut nu se văd, iar ai primului au fost eviscerați.

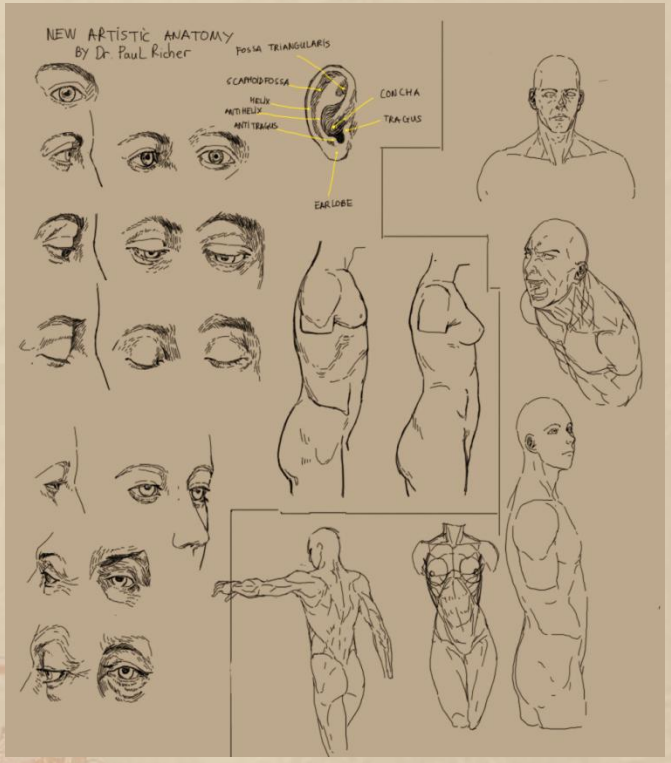

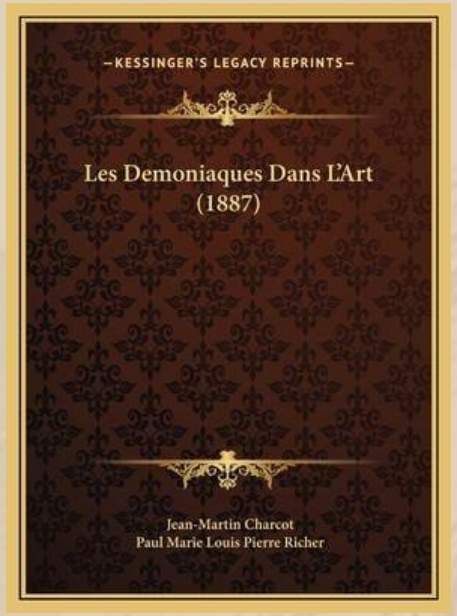

Estetica urâtului. *Orbii* de Charles Baudelaire

„Din urât, poetul liric trezește o nouă imagine.”„Frumosul este pur și bizar.” „Fiecare secol, fiecare popor a posedat expresia frumosului său.”

***Orbii* de Charles Baudelaire (1821- 1867)**

O, suflete, privește-i! sunt triști și singuratici
Ridicoli fără voie, sinistre manechine,
Ținând spre nicăierea priviri de umbră pline,
Neștiutori de lume, cu umblet de lunatici.

Pe fața lor se stinge a cerului lumină!
Ei ochii și-i îndreaptă spre larga depărtare,
Și-așa cum trec pe stradă spre-o-nchipuită zare,
Oricât de greu li-e gândul, ei fruntea nu și-o-nclină.

Se pierd prin noaptea soră cu veșnica tăcere...
Tu râzi și cânți cetate cu lacomă plăcere,
Ș voluptatea vieții cu frenezie-o sorbi.

Mă vezi numai pe mine, mai jalnic decât ei,
Iar inima mă-ntreabă când trec cu pașii grei:
- De ce-și ridică ochii spre cer, sărmanii orbi?

(poem scris între 1860- 1861, traducere Al Hodoș)

Charles Baudelaire

Estetica urâtului. *Orbii* de Charles Baudelaire

ORBIREA- semnificații simbolice:

▪în Antichitate, orbirea era condiția comunicării cu zeii, asociată darului profetic, clarviziunii (Homer, profetul Tiresias);
▪în sens nefast, este înțeleasă ca pedeapsă a zeilor, Oedip- pedeapsă aleasă- orbirea voluntară; sensul fast desemnând experiența inițiatică
▪lipsa vederii este o formă de asceză, face posibilă inițierea, deschiderea către interior;
▪orbul este mai puțin supus manipulării și pervertirii adusă prin văz;
▪negarea realității, formă a nebuniei;
▪ închiderea ochiului fizic este accesul spre un văz profund, interior;
▪crearea realității, asemeni divinității;
▪înțelepciunea (imaginea recurentă a bătrânilor orbi);
▪condiția umană;
▪„soarta oarbă” (Mihai Eminescu);
▪regăsirea propriilor origini presupune condiția de orb (Lucian Blaga).

„Grecii au spus că Homer era orb pentru a arăta că poezia nu trebuie să fie vizuală, poezia trebuie să fie, înainte de toate, auditivă. De aici, acea maximă al ui Verlaine *muzica înaintea tuturor lucrurilor*.” Jorge Luis Borges

„Poetul vede în măsura în care orbește. Întunericul ne ajută să ne privim față în față.” Gellu Naum

Estetica urâtului. *Orbii* de Charles Baudelaire

SONETUL este o poezie cu formă prozodică fixă, alcătuită din 14 versuri repartizate în două catrene cu rimă îmbrățișată și două terține cu rimă liberă.

Temele predilecte sunt dragostea, moartea şi trecerea timpului. Această formă de exprimare poetică a fost cultivată în Epoca de Aur a Spaniei- Luis de Gongora, Lope de Vega, Miguel de Cervantes. Este de remarcat faptul că cele peste 300 de sonete ale lui Francisco Petrarca s-au bucurat de apreciere în Europa secolului XV. Sonetele lui Shakespeare au o notă de originalitate.

Analiza poemului „Orbii” va urma **metoda contextual- dinamică** propusă de Tatiana Slama- Cazacu, care la rândul său are ca reper tiparul conturat de Helmuth Hatzfeld, cu următorii pași:

- „Localizarea textului în operă”;
- „Înțelegerea generală a textului”;
- „Cadrul istoric” al textului și „izvoarele sale în literatură și în viață”;
- „Studierea structurii” (metrica, versificația);
- „Analiza detaliată a formei” (nivelul stilistic);
- „Critica” (evaluarea estetică).

Estetica urâtului. *Orbii* de Charles Baudelaire

Contextul scriitorului: atmosfera marilor schimbări sociale ale secolului XIX, imaginea Parisului degradat (Baudelaire frecventa des Muzeul Louvre, avându-i ca prieteni sau contemporani pe Gauthier, Hoffmann, Hugo, Poe, Wagner, Delacroix. Viața scriitorului era marcată de contradicții- climat familial religios, condiții materiale incerte, atracția pentru grandios, luciditate și vulnerabilitate interioară.

Contextul receptării: interpretarea poeziei în cheie religioasă; orbii sunt un simbol al locuitorilor Parisului, oameni stăpâniți de vicii, căutând inutil cerul.

Contextul operei: personalitatea și stilul de viață al autorului este în contradicție cu viziune estetică, fapt remarcat în permanenta oscilare între frumusețea ideală și grotesc. Contextul imediat al poeziei: apariția volumul *Les Fleurs du Mal* în 1857, poemul este inclus în ciclul *Tableaux parisiens.* Atmosfera poeziei transmite un apăsător presentiment al morții.

Organizarea textului poetic:

- prima strofă orientează tipul de lectură și de interpretare- *poetul contemplă cu sufletul său.*
- a doua strofă conturează opoziția „acești orbi”(cu privirea spre cer)- alte ființe (aplecați spre pământ și capul „îngreunat”);
- strofa a treia conține un imagism puternic încifrat, marcat prin antiteze;
- strofa a patra cuprinde adresarea către Cetate și integrarea poetului în mulțimea orbilor.

Estetica urâtului. *Orbii* de Charles Baudelaire

Sarcini de lucru- repere în analiza poemului:

* cuvântul- cheie
* simboluri
* câmpuri semantice
* construcție morfologică și sintactică
* imagini
* figuri de stil

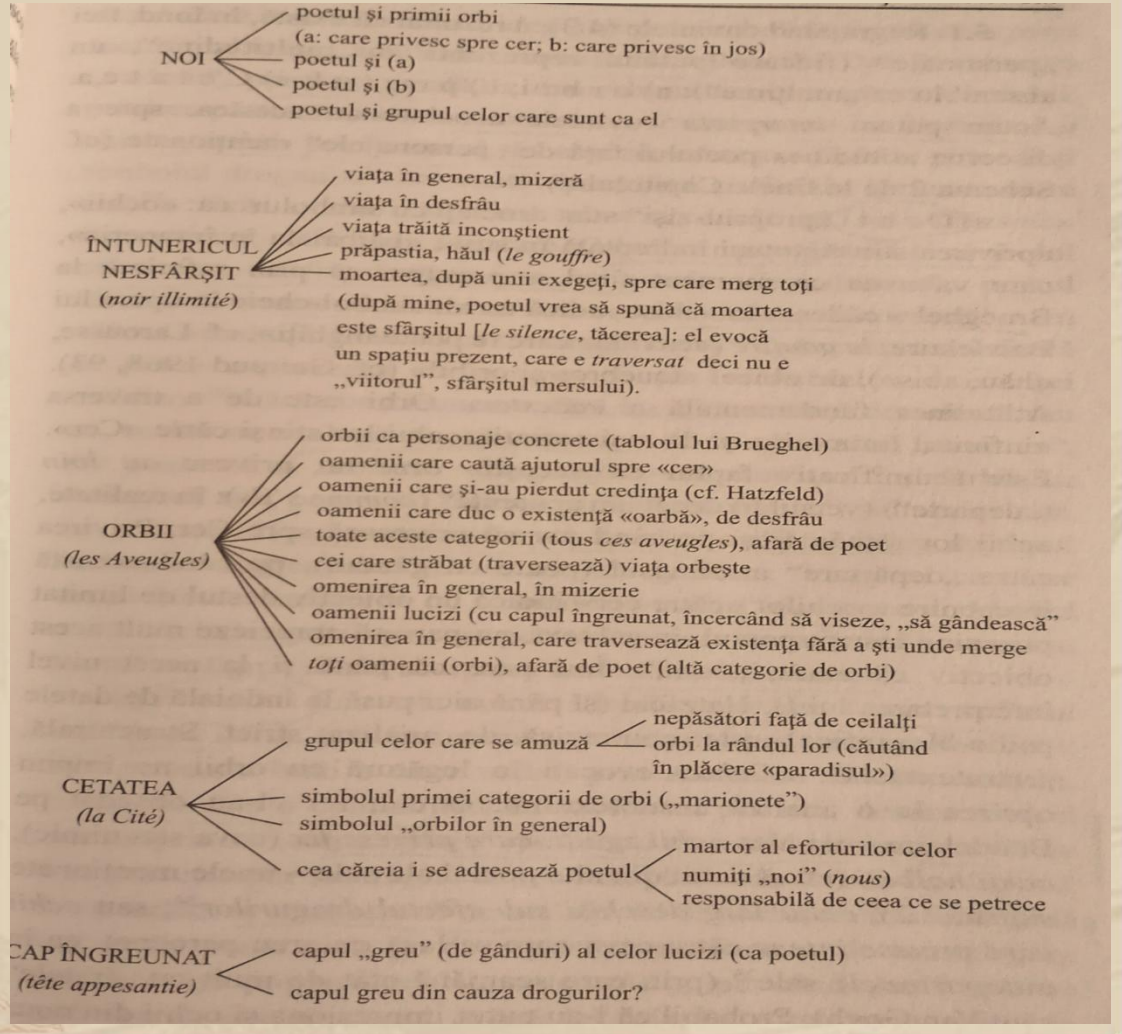

Nivelul stilistic: Baudelaire nu respectă regulile sonetului pe care-l definea ca raport firesc parte- întreg- „o bucată de cer întrevăzută printr-un chenar restrâns evocă infinitul”, ci adaptează forma fixă la imagini, simboluri și idei.

Nivel gramatical: construcția poemului are trei axe principale, redate prin pronumele EU- TU- EI.

*raporturi adversative;
*verbe și adverbe de incertitudine, fraze lungi fragmentate de propoziții scurte;
* elipse anaforice sau deictice;
*intercalări care marchează insistența asupra privirii orbilor;
*dinamism de idei și imagini prin concentrare formală.

Estetica urâtului. *Orbii* de Charles Baudelaire

Nivel semantic și lexical:

Cele trei câmpuri semantice anunțate prin pronumele personale se configurează în jurul cuvântul- cheie= ORBII (apare doar la sfârșitul textului)

1. Ei- orbii

Textele lui Baudelaire cuprind trei tipuri de priviri/ de ochi: *ochii care privesc fix* (luciditatea, cunoașterea rațională), ochii care privesc în gol (automatismul, gestul inutil și absurd), *ochii larg deschiși, ochii care privesc intens.* Marșul orbilor reprezintă traversarea somnambulică a vieții sau viața decadentă.

2. Eu- poetul este prezentat prin acțiuni: *vede, privește, interpretează, vorbește.*

Recurența antitezei stabilește relații de tipul văz/ auz, zgomot/ tăcere, lumină/ întuneric, depărtat/ limitat, ca forme de expresie a celor trei câmpuri semantice aflate într-o comunicare dinamică.

3. Tu- cetatea este descrisă prin imagini preponderent auditive. Verbele- *cântă, râde, urlă,* creează un zgomot grotesc al acestei cetăți în ruină și degradare morală. Întunericul orbilor corespunde acestui zgomot al neputinței de a ieși din desfătările orașului.

Reflecție:

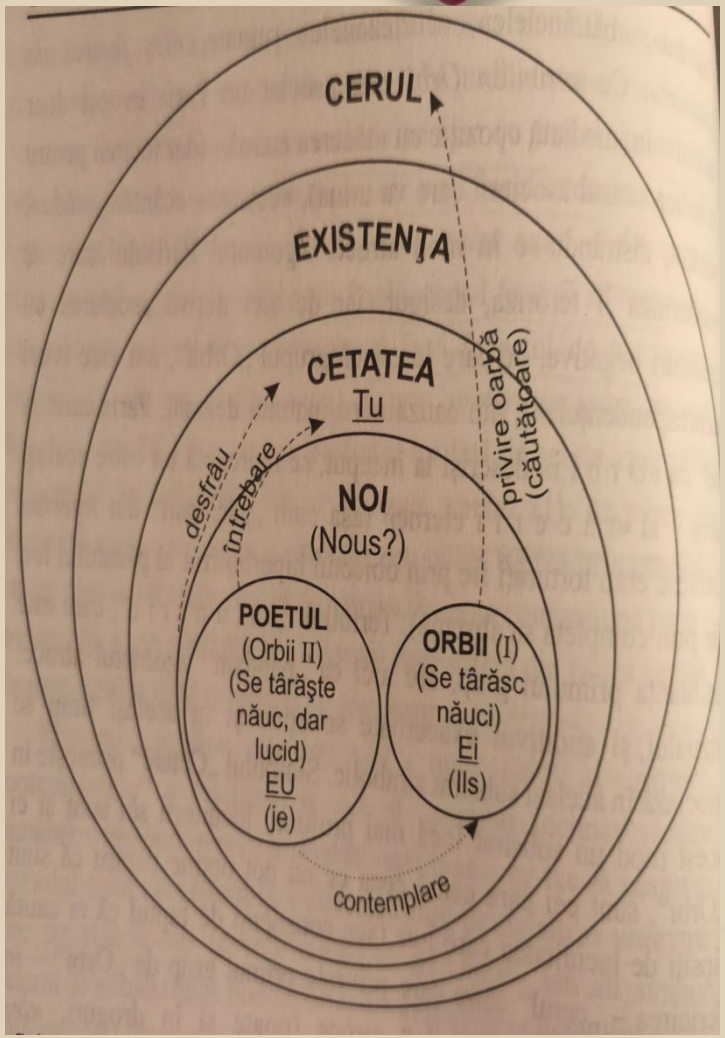

Comentați imaginea capului „îngreunat” prin relație cu sculptura lui Rodin- „Gânditorul”.
Analizați cele două tipuri antitetice ale privirii: „în sus”- „în jos”.
Ce atitudine / raportare la viață sugerează orbii, respectiv poetul?
Explicați una dintre variantele de interpretare a poemului: moral- religioasă, respectiv filosofică- tragismul omului modern.

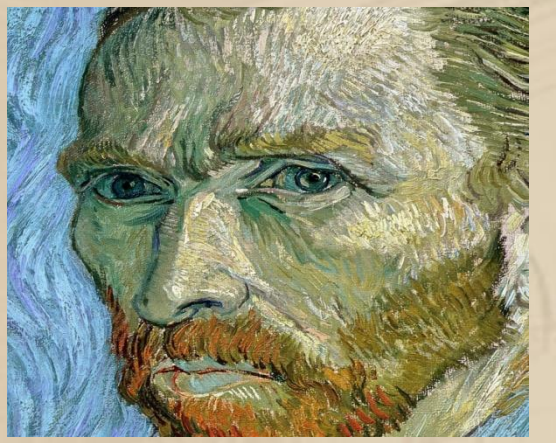

Mormântul lui *Lorenzo de Medici*- Michelangelo
Vincent van Gogh- Autoportret
Tatiana Slama- Cazacu- *Sinteza dinamicii relațiilor intra- și intertextuale din poemul ,,Orbii''*

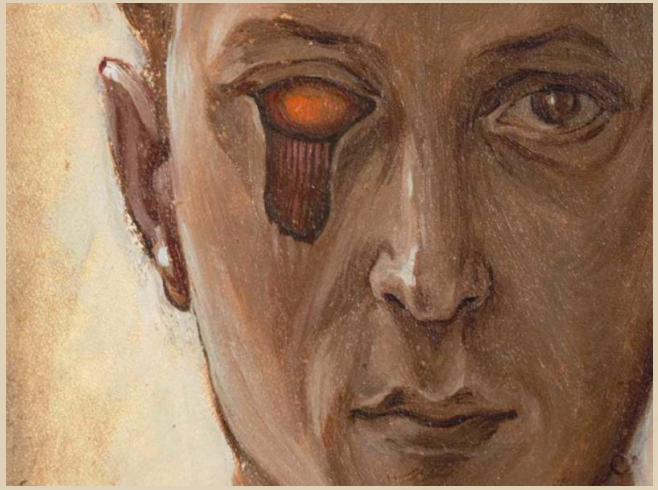

Reflectați!

„Frumusețea este o senzație fizică, este ceva ce simțim cu tot corpul, este este rezultatul unor judecăți, nu ajungem prin intermediul unor reguli la ea. (Jorge Luis Borges)

Dincolo de text și de pictură:

Ce semnificație acordați expresiei comune „Orbul care conduce alți orbi”?

Are pictura lui Bruegel un mesaj politic/ social?

Care este scopul estetic al șocului?

Aplicație:

Scrieți un eseu, de minimum 150 de cuvinte, despre urâtul transfigurat artistic, pornind de la titlul *La început a fost ochiul...*

Știați că...

Baudelaire a fost condamnat pentru „realism”, sentința fiind casată doar în anul 1947?

Bruegel și-a ars o parte din lucrări de teama Inchiziției?

Gellu Naum, *Castelul orbilor, Orbirea voluntară* (film documentar- 2005)

Victor Brauner, pictor suprarealist, *Alchimia ochiului*

3. CATEGORIILE ESTETICE

I. **Exerciţii**:

1. Scrieți în dreptul situaţiilor prezentate mai jos câte unul din cuvintele din următoarea listă: FRUMOS, URÂT, SUBLIM, GROTESC, TRAGIC, COMIC, GRAŢIOS:

O livadă cu pomi înfloriţi
O porţiune de asfalt denivelată şi plină de resturi aruncate pe jos
Natura dezlănţuită într-o furtună cu fulgere şi trăznete
Un trup omenesc mutilat de un obuz în război
Un cadavru în putrefacţie
O domnişoară cu pieptănătură clasică, într-o rochie de seară.
Un părinte care şi-a pierdut un copil
Un om care a plecat de acasă cu două şosete diferite în picioare

2. Motivați alegerile făcute la punctul 1.

II. Categoriile estetice la nivel extraartistic (atelier)

1. Elevii se împart în 6 grupe. Fiecărei grupe i se distribuie câte una din imaginile de mai jos. Sarcini de lucru: (30min.)
Fiecare grupă îşi va stabili un „secretar”, un moderator şi un raportor.
Elevii fiecărei grupe vor stabili, în urma unei discuţii (dezbateri) între membrii grupei, care dintre adjectivele reprezentând categorii estetice se potrivesc imaginii primite. Discuţiile sunt moderate de cel ales în acest rol.
Secretarul îşi notează ideile mai importante care se emit în timpul discuţiilor.
Membrii grupei vor alcătui un text argumentativ în care vor motiva alegerea făcută (redactarea o va face „secretarul”).
La final, raportorul va prezenta concluziile grupei în faţa clasei (3 minute pentru fiecare grupă).
3. Raportarea concluziilor în faţa clasei (18 min.)

III. Categoriile estetice la nivel artistic (activitate cu caracter pluridisciplinar)

Pentru ilustrarea categoriilor estetice în literatură, arte plastice (în speţă pictură şi sculptură) şi muzică, se iau în discuţie următoarele creaţii artistice:

CATEGORII ESTETICE ..... ARTE	**FRUMOSUL**	**SUBLIMUL**	**URÂTUL**	**GROTESCUL**	**COMICUL**	**TRAGICUL**
LITERATURĂ	L. Blaga, *În lan*	C. Hogaş, *Singur* (*În munţii Neamţului*)	T. Arghezi, *Ion Ion*	I. Creangă, *Povestea lui Harap Alb* (portretul lui Gerilă)	I. L. Caragiale, *Petiţiune*	N. Labiş, *Moartea căprioarei*
ARTE PLASTICE	Claude Monet, *Câmp cu maci*	Michelangelo, *Judecata de apoi*	Goya, *Saturn devorându-și fiii*	Bosch, *Purtarea crucii*	Archimboldo, *The librarian*	*Laocoon și fiii săi*
MUZICĂ	J. S. Bach, *Arie*	R. Strauss, *Aşa grăit-a Zarathustra*	A.Hachaturian, *Dansul săbiilor*	C. Saint-Saens, *Dans macabru*	Mozart, *Nunta lui Figaro*	G. Verdi, *Nabucco* (Corul sclavilor)

În lan
de Lucian Blaga

De prea mult aur crapă boabele de grâu.
Ici-colo stropi de mac
și-n lan
o fată
cu gene lungi ca spicele de orz.
Ea strânge cu privirea snopii de senin al cerului
și cântă.

Eu zac în umbra unor maci,
fără dorinți, fără mustrări, fără căinți
și fără-ndemnuri, numai trup
și numai lut.
Ea cântă
și eu ascult.
Pe buzele ei calde mi se naște sufletul.

Claude Monet, *Câmp cu maci*

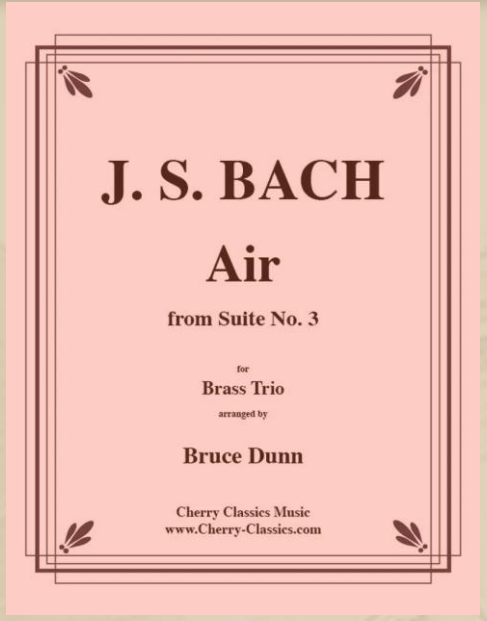

https://www.youtube.com/watch?v=rrVDATvUitA&list=RDrrVDATvUitA&start_radio=1

Reflectați!
Ce stări, trăiri vă transmite creaţia literară / plastică / muzicală respectivă?
Cum exprimă artistul aceste stări? Ce modalităţi expresive, specifice limbajului fiecărei arte, utilizează el?
Ce categorie estetică ilustrează creaţia artistică respectivă?

Singur de Calistrat Bogza

Mergeam singur şi tăcut. Respiraţia aburoasă şi nemărginită a nopţii aruncase un linţoliu subţire şi străveziu de neguri albe peste pârâul care, tremurând parcă de frig pe pietrele-i reci, luneca cu murmur grăbit şi, ca o îngustă năframă întinsă pe lungul nesfârşit al văii largi, îşi pierdea cursul în taina depărtată a răsăritului...

Noianul de lumină trandafirie al zorilor cuprinsese tot cerul din calea soarelui ce se vestea, iar peste adâncurile albastre ale văzduhului, ca nişte iuţi şi trecătoare gânduri amare ce ar fi umbrit în răstimpuri ochiul nemărginit şi limpede al lui Dumnezeu, fulgi singuratici de nouri albi, tiviţi cu lumină pe margini, lunecau molatic şi tăcut pe depărtate şi nesimţite adieri de vânturi... Firea toată părea cuprinsă de o solemnă încremenire şi florile răzleţe care însufleţeau întinderea cu multe feţe a prundişului mort, sfioase şi nemişcate, îşi înclinau spre pământ fruntea lor strălucită, sub greutatea scânteietoare a bobiţelor de rouă... Ai fi zis că fecioarele îşi plecau cu evlavie spre închinare, în templul sfânt al Naturii, capul lor virginal în faţa Celui-Atotputernic... Iar spre tăriile cerului înalt, ca şi atâtea făclii aprinse de făptură în cinstea Ziditorului său, se ridicau, drepte şi neclintite, vârfurile ascuţite ale brazilor, poleite de întâile raze ale soarelui curat şi rece... Şi glasul de pretutindeni al tăcerii sfinte şi netulburate, ca şi o cântare umilită de laudă, izvorâtă din adâncul inimii neprihănit al firii, se îndrepta, în accente misterioase, către îndurarea fără de hotare a Celui-Preaînalt.

Michelangelo, *Judecata de apoi*

https://www.youtube.com/watch?v=Szdziw4tI9o&list=RDSzdziw4tI9o&start_radio=1

Reflectați!

Ce stări, trăiri vă transmite creaţia literară / plastică / muzicală respectivă?

Cum exprimă artistul aceste stări? Ce modalităţi expresive, specifice limbajului fiecărei arte, utilizează el?

Ce categorie estetică ilustrează creaţia artistică respectivă?

Ion Ion
de Tudor Arghezi

În beciul cu morții, Ion e frumos.
Întins gol pe piatră, c-un fraged surâs.
trei nopți șobolanii l-au ros
Și gura-i băloasă ca de sacâs.

Când cioclu-l ridică-n spinare
Ion parc-ar fi de pământ.
De-l pui poate sta în picioare
Dar brațul e moale și frânt.

În ochii-i deschiși, o lumină,
a satului unde-i născut,
A câmpului unde iezii-au păscut,
A încremenit acolo străină.

Departe de vatră și prins de boieri,
Departe de jalea mămuchii,
Pe trupu-i cu pete și peri
în cârduri sunt morți și păduchii.

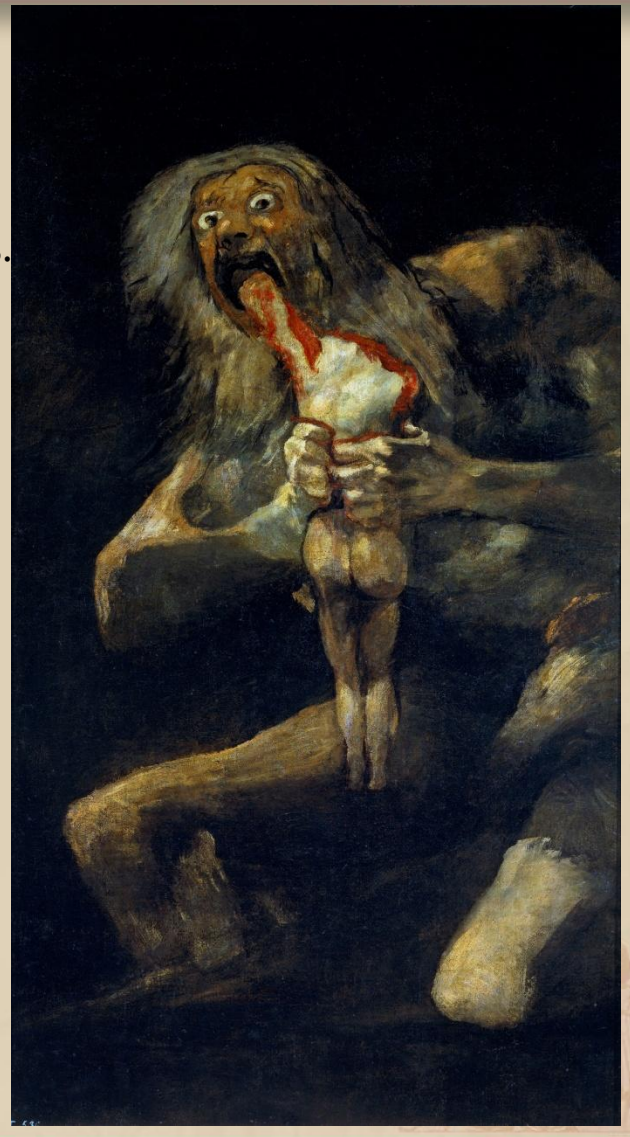

Goya, *Saturn devorându-și fiii*

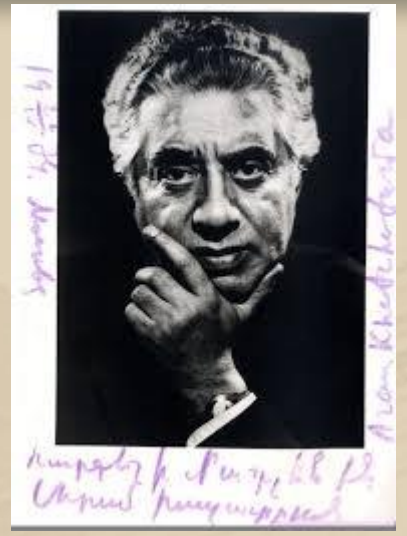

https://www.youtube.com/watch?v=mUQHGpxrz-8&list=RDmUQHGpxrz-8&start_radio=1

Reflectați!
Ce stări, trăiri vă transmite creaţia literară / plastică / muzicală respectivă?
Cum exprimă artistul aceste stări? Ce modalităţi expresive, specifice limbajului fiecărei arte, utilizează el?
Ce categorie estetică ilustrează creaţia artistică respectivă?

Povestea lui Harap-Alb de Ion Creangă (- Gerilă -)

Mai merge el cât merge şi, când la poalele unui codru, numai iaca ce vede o dihanie de om, care se pârpâlea pe lângă un foc de douăzeci şi patru de stânjeni de lemne şi tot atunci striga, cât îi lua gura, că moare de frig. Şi-apoi, afară de aceasta, omul acela era ceva de speriat; avea nişte urechi clăpăuge şi nişte buzoaie groase şi dăbălăzate. Şi când sufla cu dânsele, cea deasupra se răsfrângea în sus peste scăfârlia capului, iar cea dedesubt atârna în jos, de-i acoperea pântecele. Şi, ori pe ce se oprea suflarea lui, se punea promoroaca mai groasă de-o palmă. Nu era chip să te apropii de dânsul, că aşa tremura de tare, de parcă-l zghihuia dracul. Şi dac-ar fi tremurat numai el, ce ţi-ar fi fost? Dar toată suflarea şi făptura de primprejur îi ţineau hangul: vântul gemea ca un nebun, copacii din pădure se văicărau, pietrele ţipau, vreascurile ţiuiau şi chiar lemnele de pe foc pocneau de ger. Iară veveriţele, găvozdite una peste alta în scorburi de copaci, suflau în unghii şi plângeau în pumni, blestemându-şi ceasul în care s-au născut. Mă rog, foc de ger era: ce să vă spun mai mult!

Bosch, *Purtarea crucii*

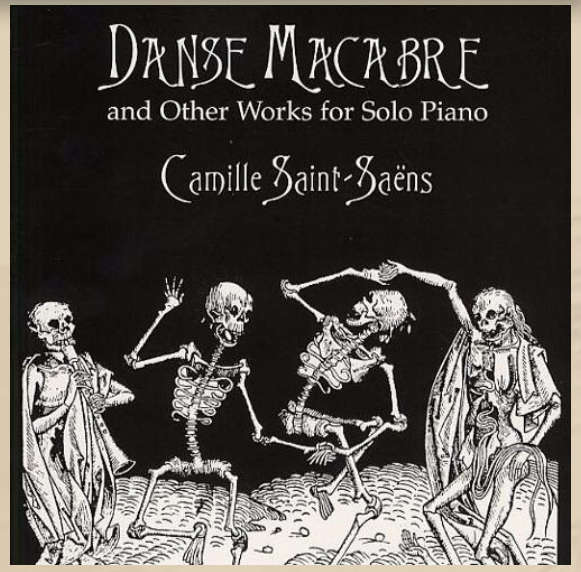

https://www.youtube.com/watch?v=YyknBTm_YyM&list=RDYyknBTm_YyM&start_radio=1

Reflectați!

Ce stări, trăiri vă transmite creaţia literară / plastică / muzicală respectivă?

Cum exprimă artistul aceste stări? Ce modalităţi expresive, specifice limbajului fiecărei arte, utilizează el?

Ce categorie estetică ilustrează creaţia artistică respectivă?

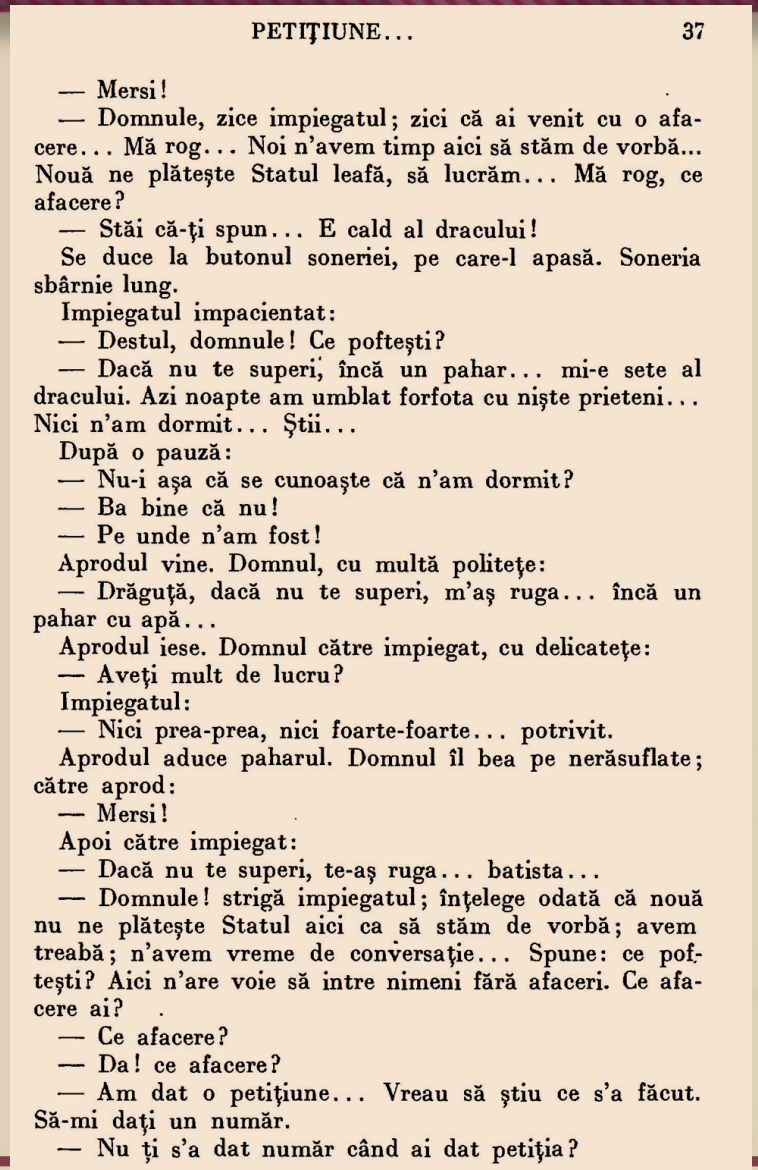

PETIȚIUNE... 37

— Mersi!

— Domnule, zice impiegatul; zici că ai venit cu o afacere... Mă rog... Noi n'avem timp aici să stăm de vorbă... Nouă ne plătește Statul leafă, să lucrăm... Mă rog, ce afacere?

— Stăi că-ți spun... E cald al dracului!

Se duce la butonul soneriei, pe care-l apasă. Soneria sbârnie lung.

Impiegatul impacientat:

— Destul, domnule! Ce pofteşti?

— Dacă nu te superi, încă un pahar... mi-e sete al dracului. Azi noapte am umblat forfota cu nişte prieteni... Nici n'am dormit... Ştii...

După o pauză:

— Nu-i aşa că se cunoaşte că n'am dormit?

— Ba bine că nu!

— Pe unde n'am fost!

Aprodul vine. Domnul, cu multă politeţe:

— Drăguţă, dacă nu te superi, m'aş ruga... încă un pahar cu apă...

Aprodul iese. Domnul către impiegat, cu delicateţe:

— Aveţi mult de lucru?

Impiegatul:

— Nici prea-prea, nici foarte-foarte... potrivit.

Aprodul aduce paharul. Domnul îl bea pe nerăsuflate; către aprod:

— Mersi!

Apoi către impiegat:

— Dacă nu te superi, te-aş ruga... batista...

— Domnule! strigă impiegatul; înţelege odată că nouă nu ne plăteşte Statul aici ca să stăm de vorbă; avem treabă; n'avem vreme de conversaţie... Spune: ce pofteşti? Aici n'are voie să intre nimeni fără afaceri. Ce afacere ai?

— Ce afacere?

— Da! ce afacere?

— Am dat o petiţiune... Vreau să ştiu ce s'a făcut. Să-mi daţi un număr.

— Nu ţi s'a dat număr când ai dat petiţia?

https://www.youtube.com/watch?v=aJIpVj_YkNo&list=RDaJIpVj_YkNo&start_radio=1

Reflectați! **Archimboldo, *The librarian***

Ce stări, trăiri vă transmite creaţia literară / plastică / muzicală respectivă?

Cum exprimă artistul aceste stări? Ce modalităţi expresive, specifice limbajului fiecărei arte, utilizează el?

Ce categorie estetică ilustrează creaţia artistică respectivă?

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Moartea căprioarei

Nicolae Labiş

Seceta a ucis orice boare de vânt.
Soarele s-a topit şi a curs pe pământ.
A rămas cerul fierbinte şi gol.
Ciuturile scot din fântână nămol.
Peste păduri tot mai des focuri, focuri
Dansează sălbatice, satanice jocuri.

Mă iau după tata la deal printre târşuri,
Şi brazii mă zgârie, răi şi uscaţi.
Pornim amândoi vânătoarea de capre,
Vânătoarea foametei în munţii Carpaţi.
Setea mă năruie. Fierbe pe piatră
Firul de apă prelins din cişmea.
Tâmpla apasă pe umăr. Păşesc ca pe-o altă
Planetă, imensă, străină şi grea.

Aşteptăm într-un loc unde încă mai sună,
Din strunele undelor line, izvoarele.
Când va scăpăta soarele, când va licări luna,
Aici vor veni în şirag să se-adape
Una câte una căprioarele.

Spun tatii că mi-i sete şi-mi face semn să tac.
Ameţitoare apă, ce limpede te clatini!
Mă simt legat prin sete de vietatea care va muri
La ceas oprit de lege şi de datini.

Cu foşnet veştejit răsuflă valea.
Ce-ngrozitoare înserare pluteşte-n univers!
Pe zare curge sânge şi pieptul mi-i roşu, de parcă
Mâinile pline de sânge pe piept mi le-am şters.

Ca pe-un altar ard ferigi cu flăcări vineţii,
Şi stelele uimite clipiră printre ele.
Vai, cum aş vrea să nu mai vii, să nu mai vii,
Frumoasă jertfă a pădurii mele!

Ea s-arătă săltând şi se opri
Privind în jur c-un fel de teamă,
Şi nările-i subţiri înfiorară apa
Cu cercuri lunecoase de aramă.

Sticlea în ochii-i umezi ceva nelămurit,
Ştiam că va muri şi c-o s-o doară.
Mi se părea că retrăiesc un mit
Cu fata prefăcută-n căprioară.
De sus, lumina palidă, lunară,
Cernea pe blana-i caldă flori stinse de cireş.
Vai, cum doream ca pentru-ntâia oară
Bătaia puştii tatii să dea greş!

Dar văile vuiră. Căzută în genunchi,
Îşi ridicase capul, îl clătină spre stele,
Îl prăvăli apoi, stârnind pe apă
Fugare roiuri negre de mărgele.
O pasăre albastră zvâcnise dintre ramuri,
Şi viaţa căprioarei spre zările târzii
Zburase lin, cu ţipăt, ca păsările toamna,
Când lasă cuiburi sure şi pustii.
Împleticit m-am dus şi i-am închis
Ochii umbroşi, trist străjuiţi de coarne,
Şi-am tresărit tăcut şi alb când tata
Mi-a şuierat cu bucurie: – Avem carne!

Spun tatii că mi-i sete şi-mi face semn să beau.
Ameţitoare apă, ce-ntunecat te clatini!
Mă simt legat prin sete de vietatea care a murit
La ceas oprit de lege şi de datini...
Dar legea ni-i deşartă şi străină
Când viaţa-n noi cu greu se mai anină,
Iar datina şi mila sunt deşarte,
Când soru-mea-i flămândă, bolnavă şi pe moarte.

Pe-o nară puşca tatii scoate fum.
Vai fără vânt aleargă frunzarele duium!
Înalţă tata foc înfricoşat.
Vai, cât de mult pădurea s-a schimbat!
Din ierburi prind în mâini fără să ştiu
Un clopoţel cu clinchet argintiu...
De pe frigare tata scoate-n unghii
Inima căprioarei şi rărunchii.

Ce-i inimă? Mi-i foame! Vreau să trăiesc, şi-aş vrea...
Tu, iartă-mă, fecioară – tu, căprioara mea!
Mi-i somn. Ce nalt îi focul! Şi codrul, ce adânc!
Plâng. Ce gândeşte tata? Mănânc şi plâng. Mănânc!

(1956)

http://facebook.com/Lumea.Poeziilor

Laocoon și fiii săi

https://www.youtube.com/watch?v=WW6KgGV6WNI&list=RDWW6KgGV6WNI&start_radio=1

Reflectați!

Ce stări, trăiri vă transmite creaţia literară / plastică / muzicală respectivă?

Cum exprimă artistul aceste stări? Ce modalităţi expresive, specifice limbajului fiecărei arte, utilizează el?

Ce categorie estetică ilustrează creaţia artistică respectivă?

Exerciții recapitulative

1. Care au fost categoriile estetice discutate şi prin ce creaţii au fost ele ilustrate la nivelul fiecărei arte?
2. Menționați câte un cuvânt-cheie pe care să-l asociați cu câte o categorie estetică (ex. frumosul: armonie, echilibru etc.)
3. **Temă de reflecţie**: care ar fi diferenţa dintre *urât* (categorie estetică) şi *kitsch*); de ce credeți că *urâtul*, fiind categorie estetică, ţine de artă, iar *kitsch*-ul este nonartă?

5. **Temă de casă**: Veți avea de realizat un miniproiect constând în:

- să alegeți o creaţie artistică (literară, plastică, muzicală) pe care o veți reproduce pe foaia format A4 pe care veți realiza miniproiectul care să ilustreze una din categoriile estetice discutate
- să realizați un eseu de o pagină în care să vă exprimați opinia cu privire la categoria estetică pe care o ilustrează creaţia artistică respectivă (utilizând datele din tabelul completat în clasă, precum şi cunoştinţele de cultură generală despre specificul limbajului artistic al artelor în discuţie)

CATEGORIILE ESTETICE - SINTEZĂ

FRUMOSUL	SUBLIMUL	URÂTUL	GROTESCUL	COMICUL	TRAGICUL
literatură L. Blaga, *În lan*	**literatură** C. Hogaş, *Singur* (*În munţii Neamţului*)	**literatură** T. Arghezi, *Ion Ion*	**literatură** I. Creangă, *Povestea lui Harap Alb* (portretul lui Gerilă)	**literatură** I. L. Caragiale, *Petiţiune* (sau oricare dintre comedii)	**literatură** N. Labiş, *Moartea căprioarei*
arte plastice *Venus din Milo*	**arte plastice** Michelangelo, *Judecata de Apoi*	**arte plastice** Goya, *Saturn devorându-şi fiii*	**arte plastice** Bosch, *Purtarea crucii*	**arte plastice** Archimboldo, *The librarian*	**arte plastice** *Laocoon și fiii săi*
muzică J. S. Bach, *Arie*	**muzică** R. Strauss, *Aşa grăit-a Zarathustra*	**muzică** A.Hachaturian, *Dansul săbiilor*	**muzică** C. Saint-Saens, *Dans macabru*	**muzică** Mozart, *Nunta lui Figaro*	**muzică** G. Verdi, *Nabucco* (Corul sclavilor)
caracteristici - armonie (ex. formă-conţinut) - simetrie, măsură, ritm, proporţie **efect**: sentiment de satisfacţie, plăcere	**caracteristici** - inegalitate în raportul de forţe - relaţia finit (om)-infinit (absolut) - vizează nelimitarea, infinitatea formei lucrului **efect**: admiraţia, uimirea, extazul	**caracteristici** - diform - amorf - dizarmonie (dezacord formă –conţinut) - lezează, în structura sa, legile simetriei şi armoniei **efect**: sentiment de neplăcere	**caracteristici** - sfidează aspiraţiile spre înalt - exagerare monstruoasă a unor trăsături negative (fizice sau morale) **efect**: sentiment de repulsie	**caracteristici** - situaţie conflictuală, conflict puternic, fără ieşire, între forţe măreţe - caracteristic omului **efect**: admiraţie, compasiune, groază	**caracteristici** - conflict (disproporţie, neconcordanţă) între esenţă-aparenţă, fond-formă, mecanic-organic, scopuri-mijloace - caracteristic omului: capacitatea sa de a sesiza contrastele **efect**: provoacă râsul

4. GUSTUL ESTETIC

Exercițiu:
Desenați / prezentați în cuvinte camera voastră așa cum ar arăta ea decorată dacă ați avea posibilitatea să faceți acest lucru.
Explicați legătura dintre cum arată camera voastră și felul vostru de a fi.

Activitate pe grupe

Clasa este împărțită în patru grupe.

Se proiectează o serie de portrete și li se cere elevilor, individual, să descrie camera/casa în care trăiesc personajele date – 5 min.

La nivelul grupei se negociază descrierea camerei care se consideră că se potrivește personajului – 2 min.

Se prezintă produsele activității fiecărei grupe – 4 min.

Se proiectează o serie de imagini reprezentând interioare și li se cere elevilor, la nivelul grupei, să descrie personajul căruia i se potrivește acel interior – 5 min.

Se prezintă produsele activității fiecărei grupe – 4 min.

Se cere să realizeze portretul personajului numai pe baza informațiilor din textele date, stabilind o legătură între cameră și personalitatea locatarului – 15 min.

REFLECȚIE

Se analizează produsele activității fiecărei grupe stabilind punctele tari și slabe – 5 min.

Se discută despre oportunitatea lecturării unor romane în scopul cunoașterii altor epoci istorice – 2 min.

Temă:

Realizați un text argumentativ de 150 – 200 de cuvinte despre oportunitatea lecturării unor romane în scopul cunoașterii altor epoci istorice.

Anexa 1. Imagini - suport

Anexa 1. Imagini - suport

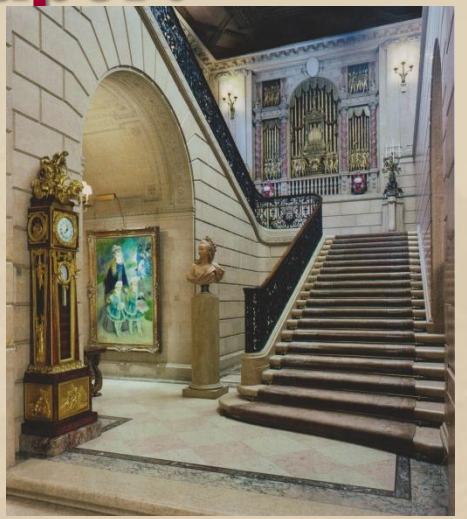

Anexa 2. Fișele de lucru. FIȘA NR. 1

” - Până mâine dormi aici, este odaia mea. Fii fără grijă. E cam dezordine, dar o să mă ierți, nu? Noapte bună. Mâine vom sta de vorbă mai mult.

Otilia spuse toate acestea repede, cu un râs grațios, dar cu siguranță în glas, mai dădu o ochire odăii și ieși, făcând lui Felix un salut cu mâna. Se auziră tropote pe scară, trântituri de ușă, și apoi totul reintră în liniște. O lampă portativă cuabajur era aprinsă pe o masă rotundă, răspândind cercuri de umbre degradate prin casă și imprimând un rotocol alb în tavan. Felix privi în odaie. Încăperea era mai mult lungă decât lată și avea o fereastră care da în geamlâc, acoperită cu o mare cortină de pluș maron. Câteva fotolii scunde și mici de pluș maron, un scrin de nuc de modă veche, dar masiv, un dulap de haine din același lemn și foarte lat dădeau odăii un aer bătrânesc dar elegant. Lucirea pereților atrase atenția lui Felix, care descoperi cu mirare că odaia era tapetată cu o hârtie dungată și cu mici flori de miozotis*. În schimb, patul era nou și așa de scund, încât părea un divan. Două suluri moi de catifea se sprijineau la capete pe speteze ornamentate cu împletituri de pai. În apropierea ferestrei se afla o masă de toaletă cu trei oglinzi mobile și cu multe sertare. În fața ei se vedea un scaun rotativ de pian. Sertarele de la toaletă și de la dulapul de haine erau trase afară în felurite grade, și-n ele se vedeau, ca niște intestine colorate, ghemuri de panglici, cămăși de mătase mototolite, batiste de broderie și tot soiul de nimicuri de fată. Cutii de pudră numeroase, unele desfundate, flacoane de apă de Colonia destupate erau aruncate în dezordine pe masa de toaletă, ca într-o cabină de actriță, dovedind graba cu care Otilia le mânuia. Rochii, pălării zăceau pe fotolii, pantofi pe sub masă, jurnale de modă franțuzești mai peste tot, amestecate cu note muzicale pentru piano-forte.

Pe un fotoliu se găsea un morman de cărți, cele mai multe nemțești, dar și romane franțuzești din colecția Calmann-Lévy, ilustrată și cartonată. Deasupra se vedeau *Mademoiselle de la Seigliére* de Jules Sandeau, *Indiana* de G. Sand. În cameră mirosea pătrunzător a pudră și parfumuri. Felix se lăsă pe marginea patului, neîndrăznind încă să profaneze cu somnul său acest ascunziș feminin. Atunci văzu că patul era el însuși plin de tot felul de nimicuri, de perne de catifea cu broderii aplicate, de păpuși de stofă, de rochii și jupoane zvârlite în grabă și că nu se zărea nici umbră de plapumă ori de întocmire pentru dormit. Otilia uitase acest amănunt. Felix se întinse puțin pe pat spre a-și odihni emoțiile neînțelese pe care le încercase de câteva ore. Un cocoș se auzi foarte pe aproape bătând din aripi și cântând. Lui Felixi se păru că aerul din casă își schimba în mod ciudat culoarea și că lampa nu mai dădea atâta lumină. În peretele opus ușii, o mică oglindă făcea o pată alburie. Felix se ridică și suflă în lampă, și atuncea își dădu seama că oglinda prin care se vedeau acum coame de copaci era o fereastră. În odaie era o lumină dulce crepusculară. Felix se întinse din nou pe pat, cu capul pe un morman de perne decorative, fără să se dezbrace. Era hotărât să nu se culce, ci numai să se odihnească, intimidat de acest interior care nu părea pregătit să-l primească. ”

(***Enigma Otiliei,*** George Călinescu***)***

miozotis* - Nu-mă-uita

Anexa 2. Fișele de lucru. FIȘA NR. 2

„ Astfel se făcu că într-o după-amiază, Felix şi Otilia , aşezaţi în larga trăsură, străbăteau Calea Victoriei de la capătul dinspre Dâmboviţa până în apropiere de Biserica Albă. Aici se coborâră în faţa unei clădiri cam fumurii, numai cu două caturi, dar înalte, în gangul căreia intrară.[…] Suiră o scară cu balustradă de fier forjat şi se opriră în faţa unei uşi mari de la etajul I, pe care o mică tăbliţă de email arăta numele simplu: Leonida Pascalopol. Casa, azi ştearsă faţă de noua arhitectură a capitalei, înfăţişa ultimul confort. Ferestrele şi încăperile erau înalte, uşile largi şi cu frontoanele de lemn bogat ornamentate, tavanurile decorate cu stucuri. Pereţii erau tapetaţi cu hârtie dungată şi de tavan atârnau lămpi electrice cu abajururi plisate. În anticamera apartamentelor se vedeau chiar picturi murale alegorice, cam convenţionale şi reci, dar de factură îngrijită. La capetele scării vegheau doi copii de marmură, tociţi şi lucioşi ca de ceară […] Interiorul i se păru lui Felix cu mult mai rafinat decât şi-ar fi putut închipui, cunoscând omul, aşa de rezervat şi de covenţional. În loc de pat, în dormitor avea o sofas enormă, care ocupa o porţiune de odaie. Un enorm chilim vechi, de bună calitate, în culori dulci de otavă, o acoperea. Peretele din fund era acoperit într-un caşmir din care atârnau arme vechi: iatagane, pistoale cu mânere sidefate, o tolbă cu săgeţi exotice. Pe o măsuţă turcească, o mare tipsie de aramă ţinea loc de un ibric oriental.[…] Biroul avea o masă simplă de stejar, încheiată însă rustic, cu ajutorul unor pene de lemn. Pe ea se aflau un teanc de registre şi, la un capăt, o mare maşină de scris, *Yost*. Pe pereţi se vedeau tablouri alese cu gust, o copie veche după Salvador Rosa reprezentând un peisaj marin napolitan, un Grigorescu autentic, o culă de Juan Alpar şi alte câteva tablouri, centrate în jurul unui portret mare al unui tânăr student de universitate germană, în uniformă de asociaţie goliardică, măsliniu la faţă, cu trăsături fine şi ascuţite.”

(***Enigma Otiliei,*** G.Călinescu)

Anexa 3. Cerința

Grupa 1 și 2 – fișa I
Grupa 3 și 4 – fișa II

Sarcină de lucru:

Realizați portretul personajului numai pe baza informațiilor din textele date, stabilind o legătură între cameră și personalitatea locatarului. (timp de lucru: 10 min.)

Bibliografie

Alexander Baumgarten, *Meditații filosofice asupra creației artistice*
Alexander Baumgarten, *Aesthetica- două părți*
Ernst Cassirer, *Eseu despre om. O introducere în filozofia culturii umane*
Jean-Jacques Wunenburger, *Viața imaginilor*
Immanuel Kant, *Analitica Frumosului*
Immanuel Kant, *Critica judecății estetice*
Charles Baudelaire, *Les fleurs du mal*
Tatiana Slama- Cazacu, *Sinteza dinamicii relațiilor intra- și intertextuale din poemul „Orbii”*
Andrei Pleșu, *Parabolele lui Iisus*

Webografie

cis01.central.ucv.ro/lucrari_dr/docs/91_rez-ro.pdf dr. Mihaela-Claudia Racu
https://www.youtube.com/watch?v=rrVDATvUitA&list=RDrrVDATvUitA&start_radio=1
https://www.youtube.com/watch?v=Szdziw4tI9o&list=RDSzdziw4tI9o&start_radio=1
https://www.youtube.com/watch?v=mUQHGpxrz-8&list=RDmUQHGpxrz-8&start_radio=1
https://www.youtube.com/watch?v=YyknBTm_YyM&list=RDYyknBTm_YyM&start_radio=1
https://www.youtube.com/watch?v=aJIpVj_YkNo&list=RDaJIpVj_YkNo&start_radio=1
https://www.youtube.com/watch?v=WW6KgGV6WNI&list=RDWW6KgGV6WNI&start_radio=1